

Förslag

Riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning 2024

(till Regionstyrelsen Region Norrbotten och motsvarande hos länets kommuner)

[Riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel](#) är gemensamma för Region Norrbotten och Norrbottens kommuner.

[Riktlinjerna](#) grundas på den för länets kommuner och Region Norrbotten gemensamma [hjälpmedelspolicyn](#). Riktlinjerna revideras årligen.

- Upphandling av hjälpmedelsprodukter grundas på dessa riktlinjer för förskrivning som är beslutade av politiken.
- Tydliga riktlinjer för förskrivare är viktiga i den individuella behovsbedömningen, för att förskrivare ska kunna ta ställning till om ett hjälpmedel kan förskrivas eller inte.
- Vid utskrivning från sjukhus ingår samverkan mellan regionens förskrivare och kommunernas förskrivare. [Rutin](#) för detta är framtagen.

Gränsdragning länets kommuner – Region Norrbotten

Vårdgivarnas ansvar för förskrivning av hjälpmedel för personer 18 år och äldre är beskrivet i [Gränsdragning enligt avtal 2013](#).

Region Norrbottens ansvar

Hälso- och sjukvården i Region Norrbotten har ansvaret för hjälpmedel som förskrivas från specialistenheter (t.ex. andning, hörsel, ortopedteknik, syn), hjälpmedel till barn och ungdomar under 18 år samt förskrivning från sjukhusens vårdenheter som inte är primärvårdens ansvar t.ex. psykiatri och logopedi, övriga hjälpmedel där läkare är förskrivare och hjälpmedel till asylsökande.

Årlig översyn

Översyn av riktlinjerna för förskrivning av hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning görs årligen med den gemensamma värdegrunden och hjälpmedelspolicyn som underlag för eventuella förslag till förändringar.

Förslagen till förändringar av de riktlinjer som är gemensamma för vårdgivarna i Norrbotten tas fram av representanter från Norrbottens kommuner och Region Norrbotten i samråd med Läns hjälpmedelsgruppen. Förslag till förändringar av riktlinjer som riktar sig till enbart regionens förskrivare ingår i hjälpmedelskonsulentverksamhetens uppdrag.

Enligt strategin för patient och brukarmedverkan i Norrbottens län sker samverkan med intresseorganisationer för personer med funktionsnedsättningar och pensionärsorganisationerna i arbetet med förslag till riktlinjeförändringar. Medverkan har skett vid tre möten under året. De synpunkter som organisationerna lämnar gällande riktlinjerna ska tydligt framgå i den fortsatta beredningen.

Intresseorganisationer för personer med funktionsnedsättningar och pensionärsorganisationernas synpunkter:

Intresseorganisationer för personer med funktionsnedsättningar och pensionärsorganisationerna har vid årets tre möten informerats om förslagen. De har inget att invända mot förslagen.

Översikt förslag 2024

Förslag inför 2024 innehåller förtydliganden och förändringar av riktlinjer. Motivering till förtydliganden och förändrade riktlinjer, se respektive ISO-kod.

Förtydliganden är viktiga för att förskrivaren ska kunna göra en individuell behovsbedömning i samverkan med patienten. Tydliga riktlinjer är också viktigt så att ändamålsenliga produkter upphandlas.

Ändringar/Förtydligande per ISO-kod

ISO-kod	Norrbottens kommuner	Region Norrbotten	Ändring	Förtydligande Ingen ändring
04 03 27 Andningsmuskeltränare	X	X	Ja, tillägg.	
04 06 06 Stödstrumpor och kompressionsstrumpor för armar och ben och andra delar av kroppen	X	X		Förtydligande
04 30 06 Hjälpmedel för kylbehandling		X	Ja, tillägg	
04 33 06 Hjälpmedel för att bevara hud och vävnad intakt vid liggande		X		Ingen ändring
06 03 Spinala ortoser och huvudortoser	X	X	ISO-kods förändring	
06 03 07 Thoraxortoser	X	X	ISO-kods förändring samt förtydligande	
06 03 09 Torakolumbosakrala ortoser	X	X	Ja, samt förtydligande	
12 06 06 Rollatorer	X	X		Ingen ändring
12 22 03 Manuella tvåhjulsdrivna rullstolar	X			Förtydligande

12 22 18 Manuella vårdarmanövrerade rullstolar		X	Ja, ändring	
12 25 06 Sittdynor och underlägg	X	X	Ja, ändring	
12 36 12 Stationära lyftar monterade på väggar, golv eller i tak	X			Förtydligande
18 09 07 Ståstolar	X	X		Förtydligande
18 12 10 Sängar och lösa sängbottnar, elektriskt reglerbara	X	X	Ja, ändring	
18 21 03 Dörröppnare och dörrstängare	X		Ja, ändring	
22 03 06 Glasögon och kontaktlinser		X	Ja ändring	
22 06 25 Ljudöverföringssystem för hörapparater		X	Ja, Ny ISO-kod och ändring	
22 12 06 Skrivbrädor, ritbrädor och teckningsbrädor		X	ISO-kodsförändring	
22 13 06 Skrivbrädor, läsställ och stödkuddar för böcker		X	ISO-kodsförändring	
22 24 03 Telefoner för fasta nät		X	Stryks, saknas förskrivningsbara hjälpmedel	
27 06 21 Hjälpmedel och verktyg för mätning av klimatförhållanden		X	Stryks, saknas förskrivningsbara hjälpmedel	

~~Genomstruken text~~ = Förslaget är att stryka den texten

Understruken text = Förslag till ny text

2024

04 03 27 Andningsmuskeltränare

Hjälpmiddel för att träna andningsmusklerna, antingen genom att anbringa motstånd vid andningen eller genom direkt tryck mot bröstkorgen. Här ingår t.ex. masker som ger in- och utandningsmotstånd.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser PEP set/ mask som ger utandningsmotstånd för att underlätta sekretmobilisering och förbättra eller bibehålla b440 andningsfunktioner*eller inandningsmotstånd för att träna andningsmuskulaturen.

Läkare, Sjukgymnast/Fysioterapeut

Kriterier för förskrivning

PEP munstycke/mask kan förskrivas till patient med svår* nedsättning av andningsfunktioner* ex. upprepade problem med sekretansamlingar i luftvägarna och där enklare metoder inte är ändamålsenliga eller där behov finns av träning av andningsmuskulaturen. PEP mask förskrivas till patient som på grund av motoriska och/eller kognitiva funktionshinder inte klarar att sluta tätt kring PEP munstycket.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hälsocentral i första hand
Eget ansvar Andningsflaska eller BA-tub är eget ansvar

Motivering: På hjälpmedlet PEP munstycke/mask finns möjlighet att sätta motstånd både på in- och utandning. Därför är det relevant att möjlighet finns att kunna förskriva detta hjälpmedel för båda dessa syften. Denna förändring bedöms inte leda till någon nämnvärd kostnadsökning då det inte är någon stor produkt.

04 06 06 Stödstrumpor och kompressionsstrumpor för armar och ben och andra delar av kroppen

Kläder som ger ett gradvis ökande tryck mot kroppen för att bota eller förhindra ödem. Här ingår t.ex. tubliknande elastiska bandage och strumpor för armar och ben för att reducera eller förhindra svullnad orsakad av cirkulationsstörningar.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser förskrivning av kompressionsstrumpor/handskar till patienter med svår* funktionsnedsättning av:

- b4352 lymfkärlsfunktion* och/eller,
- b4353 lymfkörtelsfunktion* d.v.s. lymfödem och/eller,

- b410-429 funktioner i hjärt-kärlsystemet* d.v.s. venösa eller arteriella ödem oberoende av diagnos såsom ex. vid pittingödem, obesitas och/eller lipödem.

Region Norrbotten:

Leg. hälso- och sjukvårdspersonal (inom sjukhusvård nivå 3) med lymfterapeututbildning.

Förskrivning av kompressionsstrumpor/handskar vid:

- lymfödem
- förskrivning av måttbeställda kompressionsstrumpor/handskar vid venösa eller arteriella ödem

Region Norrbotten och Norrbottens kommuner:

Leg. hälso- och sjukvårdspersonal med erfarenhet/utbildning inom området. Förskrivning av kompressionsstrumpa/handskar klass II i standardstorlekar vid

- venösa eller arteriella ödem, ex. vid pittingödem, obesitas och/eller lipödem.

Kriterier för förskrivning

Region Norrbotten:

Förskrivning av kompressionsstrumpor/handskar ska ske enligt landstingets ”Handläggning och behandling av ödem”.

Region Norrbotten och Norrbottens kommuner:

Kompressionsstrumpor/handskar kan endast förskrivas som hjälpmedel vid varaktigt behov av kompressionsbehandling.

Patientens individuella behov avgör när ny förskrivning ska ske.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hälsocentral i första hand

Eget ansvar

Stödstrumpor/handskar kompressionsklass I är eget ansvar.

Motivering: Förtydligande av riktlinje. Det är viktigt att patienter med bl. a Lipödem får hjälp i väntan på vidare forskning, källa Socialstyrelsen. Denna förändring bedöms inte innebära någon större kostnadsökning.

04 30 06 Hjälpmedel för kylbehandling

Hjälpmedel för att kyla ner kroppen eller en del av kroppen för terapeutiska ändamål.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser kylväst med inbyggda kylelement som hjälpmedel för att kyla ner kroppen eller en del av kroppen för terapeutiska ändamål.

Leg. sjukgymnast/fysioterapeut på rehabiliteringsmedicinsk klinik eller i neurologiskt poliklinisk verksamhet med länsansvar samt inom barnhabiliteringen.

Kriterier för förskrivning

Kylväst kan förskrivas till patient med svårt problem* att bibehålla kroppstemperatur* ex. värmeintolerans vid MS eller andra neurologiska sjukdomstillstånd där enklare metoder prövats men inte gett tillräcklig effekt. Vid behov att kombinera kylväst med kylhatt/keps kan även dessa förskrivas.

Förskrivning kan ske efter genomförd utprovning och utvärdering av användningsgrad och uppnådda effekter. Utvärdering görs av sjukgymnast/fysioterapeut med förskrivningsrätt av kylväst.

Eget ansvar

Vid behov av enbart kylhatt/keps är detta ett eget ansvar

Motivering: Även inom barnhabiliteringen finns behov av att kunna förskriva hjälpmedel för kylbehandling. Ändringen kommer att innebära en liten kostnadsökning, volymerna beräknas vara små, färre än 5 förskrivningar per år.

04 33 06 Hjälpmedel för att bevara hud och vävnad intakt vid liggande

Hjälpmedel avsedda att omfördela tryck på ömtåliga delar av kroppen under längre perioder av sängliggande samt att förhindra sår och liggsår.

Hälskydd se 09 06 21 Häl-, tå- eller fotskydd.

Sittdynor avsedda för att omfördela tryck se 18 10 06 Sittdynor och underlägg.

Ryggdynor för att omfördela tryck se 18 10 03

Ryggstöd Positioneringskuddar se 04 48 27 Hjälpmedel för kroppspositionering under behandling

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser tryckreducerande madrasser.

Vuxna

Ordinärt boende: Distriktssköterska

Särskilt boende: Sjuksköterska, Arbetsterapeut enligt lokal tillämpning i vissa kommuner.

Barn

Distriktssköterska/Sjuksköterska vid sårbehandling, arbetsterapeut inom barnhabilitering för övrig tryck- och smärtproblematik.

Kriterier för förskrivning

Tryckutjämnande madrass kan förskrivas i förebyggande syfte och vid behandling av trycksår till patient med stor* funktionsnedsättning av:

- b2702 tryckkänsl*, d.v.s. sinnesfunktion att uppfatta tryck mot eller på huden
- b810 hudens skyddsfunktioner*, d.v.s. hudens funktioner för att skydda kroppen från fysiska, kemiska och biologiska hot*
- b280 smärtförmimelse * d.v.s. förmimelse av obehaglig känsla som tyder på tänkbar eller faktisk skada i någon del av kroppens struktur.
- b710 funktioner för rörlighet i leder* t.ex. felställningar

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök krävs

Eget ansvar

Ordinärt boende: Standard madrass är personens eget ansvar.

Fråga: 04 33 06 Se över skrivningen för madrasser inom barnhabiliteringen. Problem att sköterskorna på barn inte gör hembesök. Är det lämpligt att arbetsterapeuterna blir förskrivare även för madrasser vid sårbehandling.

Förslag: Barn med svåra trycksår remitteras automatiskt till kirurgen, de med lättare sår sköts via primärvården. Sköterskorna på dessa verksamheter ska sköta förskrivning av madrass. Rutiner bör finnas så att inget glapp vid hemgång från sjukhus. Ingen förändring i våra riktlinjer.

Motivering: Se ovan.

06 03 Spinala ortoser och huvudortoser

Ortoser som är utformade för att ändra de strukturella och funktionella egenskaperna hos ryggradens och huvudets neuromuskuloskeletala system. Hjälpmedlet kan vara individuellt tillverkat för att uppfylla den enskilda användarens behov eller prefabricerat för att motsvara en särskild uppsättning funktionella krav. De prefabricerade hjälpmedlen kan vara justerbara för att kunna anpassas till en enskild användare eller de kan vara färdiga för omedelbart bruk så att justering inte är möjlig eller så att ingen justering behövs för någon användare.

Egenavgift

Region Norrbotten: Ortoser som förskrivs som hjälpmedel är belagda med egenavgift. Maximal avgift per år är 750 kr se Avgiftshandboken. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Norrbottens kommuner: Se respektive kommuns regelverk för avgifter

Förskrivningsrätt Ortopedingenjör/ortopedtekniker efter remiss från behandlande läkare.

Mjuka ryggortoser, SI leds bälte och hållningsbandage: sjukgymnast/fysioterapeut

Kriterier för förskrivning

Spinala ortoser kan förskrivas vid kronisk sjukdom och varaktigt behov av ortos. Max två st/år kan förskrivas. Mjuka ryggortoser, SI leds bandage och hållningsbandage kan endast förskrivas som en del i en behandlingsplan. Patienter med diffusa symtom som t.ex. rygginsufficiens eller lumbago ehronica, bör i första hand remitteras till sjukgymnast/fysioterapeut.

Gränsdragning kommun – landsting avtal 2013: Hälsocentral i första hand

Eget ansvar

Ortoser vid tillfälliga besvär, vissa enklare ortoser t.ex mjuka halskragar är eget ansvar. Ortoser som endast syftar till att möjliggöra/underlätta fritids-, motionsaktiviteter och idrott är eget ansvar.

Motivering: Denna ISO-kod är en rubrik, delas upp i undergrupperna: 06 03 07 och 06 03 09

06 03 07 Thoraxortos

Ortoser som omfattar hela eller delar av bröstkorgen.

Egenavgift

Region Norrbotten: Ortoser som förskrivs som hjälpmedel är belagda med egenavgift. Maximal avgift per år är 750 kr se Avgiftshandboken. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Norrbottens kommuner: Se respektive kommuns regelverk för avgifter

Förskrivningsrätt Ortopedingenjör/ortopedtekniker efter remiss från behandlande läkare. Hållningsbandage: sjukgymnast/fysioterapeut

Kriterier för förskrivning

Spinala ortoser kan förskrivas vid kronisk sjukdom och varaktigt behov av ortos. Max två stycken per år kan förskrivas. Hållningsbandage kan endast förskrivas som en del i en behandlingsplan. I första hand bör patient remitteras till sjukgymnast/fysioterapeut.

Gränsdragning kommun - landsting avtal 2013: Hälsocentral i första hand

Eget ansvar

Ortoser vid tillfälliga besvär, vissa enklare ortoser t.ex mjuka halskragar är eget ansvar. Ortoser som endast syftar till att möjliggöra/underlätta fritids-, motionsaktiviteter och idrott är eget ansvar.

Motivering: Korrigering av ISO-kod samt förtydligande, hållningsbandage förskrivs redan och hör hemma under denna riktlinje.

~~06 03 09~~ Dynamiska textila ortoser

~~Ortoser som omfattar hela eller delar av bröstkorgen och bälens land och bäckenområde.~~

~~Egenavgift~~

~~Ingen egenavgift~~

~~Särskild förskrivning~~

~~Ja~~

~~Förskrivningsrätt~~

~~Ortopedingenjör~~

~~Kriterier för förskrivning~~

~~Kan förskrivas i syfte att förbättra kroppsmedvetenhet, förstärka proprioceptionen samt förbättra motorik och postural stabilitet.~~

~~Barn: Förskrivningsrätten avser dynamiska textila ortoser, helkroppsstöd, individuellt utformade, till barn/ungdomar t.o.m. 17 år. Kan förskrivas i syfte att förbättra kroppsmedvetenhet, förstärka proprioceptionen samt förbättra motorik och postural stabilitet. Förskrivs efter teambedömning med ortopedingenjör, fysioterapeut/sjukgymnast inom barnhabilitering samt barnläkare.~~

~~Vuxna: Förskrivningsrätten avser dynamiska textila ortoser, helkroppsstöd, individuellt utformade. Förskrivs efter teambedömning med ortopedingenjör och fysioterapeut/sjukgymnast. För att förskrivning ska vara möjlig ska liknande prefabricerad dynamisk textil ortos redan ha provats med god effekt.~~

Motivering: ISO-kods sammanslagning se ny 06 03 09

06 03 09 Torakolumbosakrala ortoser

Ortoser som omfattar hela eller delar av bröstkorgen och bålens länd- och bäckenområden.

Egenavgift

Region Norrbotten: Ortoser som förskrivs som hjälpmedel är belagda med egenavgift. Maximal avgift per år är 750 kr se Avgiftshandboken. Ingen egenavgift tas ut av barn och ungdomar under 20 år.

Norrbottens kommuner: Se respektive kommuns regelverk för avgifter

Förskrivningsrätt Ortopedingenjör/ortopedtekniker efter remiss från behandlande läkare. Mjuka ryggortoser och SI-leds bälte:
sjukgymnast/fysioterapeut
Ortopedingenjör för Dynamisk textil ortos

Kriterier för förskrivning

Spinala ortoser kan förskrivs vid kronisk sjukdom och varaktigt behov av ortos. Max två stycken per år kan förskrivs. Mjuka ryggortoser och SI-leds bandage kan endast förskrivs som en del i en behandlingsplan. Patienter med diffusa symtom som t.ex. rygginsufficiens eller lumbago chronica, bör i första hand remitteras till sjukgymnast/fysioterapeut.

Dynamisk textil ortos:

Kan förskrivs i syfte att förbättra kroppsmedvetenhet, förstärka proprioceptionen samt förbättra motorik och postural stabilitet.

Barn: Förskrivningsrätten avser dynamiska textila ortoser, helkroppsstöd, individuellt utformade, till barn/ungdomar t.o.m. 17 år. ~~Kan förskrivs i syfte att förbättra kroppsmedvetenhet, förstärka proprioceptionen samt förbättra motorik och postural stabilitet.~~ Förskrivs efter teambedömning med ortopedingenjör, fysioterapeut inom barnhabilitering samt barnläkare.

Vuxna: Förskrivningsrätten avser dynamiska textila ortoser, helkroppsstöd, individuellt utformade. Förskrivs efter teambedömning med ortopedingenjör och fysioterapeut. För att förskrivning ska vara möjlig ska liknande prefabricerad dynamisk textil ortos redan ha provats med god effekt.

Gränsdragning kommun - landsting avtal 2013: Hälsocentral i första hand

Eget ansvar

Ortoser vid tillfälliga besvär, vissa enklare ortoser t.ex mjuka halskragar är eget ansvar. Ortoser som endast syftar till att möjliggöra/underlätta fritids-, motionsaktiviteter och idrott är eget ansvar.

Motivering: Ny ISO-kod samt förtydligande, SI-leds bandage förskrivs redan och hör hemma under denna riktlinje.
Dynamisk textil ortos: Förskrivningsrätt behövs även för vuxna, vilket innebär en utökad förskrivningsrätt. Kommer att beröra ett fåtal patienter inom regionen som uppfyller ovan ställda krav, vilket kan komma att innebära en viss kostnadsökning för verksamheten. Förskrivning av detta hjälpmedel är möjligt på majoriteten av landets ortopedtekniska avdelningar.

12 06 06 Rollatorer

Egenavgift

Landstinget: Rollator förskrivs som hjälpmedel med en egenavgift på 300 kr/st. från och med 1 januari 2005. Barn och ungdomar under 20 år eller patienter inom palliativ vård ska inte betala någon egenavgift.

Långtidsanvändning – Egenavgiften tas ut i öppenvård inom 1 månad.

Planerad korttidsanvändning max 4 månader – Ingen egenavgift.

Egenavgift tas ut:

- vid nyförskrivning av rollator och,
- vid byte av modell på grund av ändrat behov (förändring av funktionsnedsättningen och/eller omgivning)
- om korttidsanvändning övergår till långtidsanvändning

Egenavgift tas inte ut vid:

- byte på grund av behov av reparation av t.ex. bromsar, hjul på tidigare utprovad rollator

Kommunerna: Se respektive kommuns regelverk för avgifter

Förskrivningsrätt

Arbetssterapeut, Sjukgymnast/Fysioterapeut

Kriterier för förskrivning

Rollator kan förskrivas för patient med nedsatt gångförmåga som medför måttliga* eller stora* svårigheter att d4500 gå kortare sträckor* inomhus och/eller att d4502 gå på olika underlag* ex. ojämnt eller löst underlag utomhus när enklare gånghjälpmedel inte uppfyller behovet.

Rollator för planerad korttidsanvändning (max 4 månader) kan förskrivas till exempel efter operation.

En (1st) rollator kan förskrivas. Endast i undantagsfall kan två rollatorer förskrivas.

Undantag:

- om rollator ska nyttjas på olika våningsplan och patienten inte kan förflytta rollatorn mellan våningsplanen eller,

- om patienten inte kan ta sig i och ur bostaden på grund av att tillgång till hiss eller ramp saknas. Om behovet och/eller miljön ändras så att kriterierna för att låna rollator inte är uppfyllda ska rollator/rollatorerna återlämnas.

Dubbla rollatorer kan inte förskrivas för att snö och smuts dras in i bostaden.

Leverantörens bricka och/eller korg kan förskrivas.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013:

Rollator som i huvudsak ska användas i bostaden – Hembesök rekommenderas.

Rollator som enbart ska användas utomhus – Hälsocentralen i första hand.

OBS! Enligt ovanstående riktlinjer kan endast en rollator förskrivas av vårdgivarna i länet. Riktlinjerna är gemensamma för kommunerna och landstinget. Se *Bilaga Gränsdragning enligt avtal 2013* för tolkning av gränsdragning.

Eget ansvar

Önskar personen en rollator utan att kriterierna för detta är uppfyllda ska personen hänvisas till öppna marknaden.

Förslag: Patientorganisationerna önskar att möjlighet ska finnas för alla att få två rollatorer per person även om man inte har en trappa in i huset.

Motivering: I Sverige ser Riktlinjerna väldigt olika ut. I vissa regioner får man inte förskriva någon rollator alls, i andra får man förskriva en alternativt två per patient. Med detta som bakgrund bedömer vi att våra nuvarande Riktlinjer gällande rollatorförskrivning ska kvarstå.

12 22 03 Manuella tvåhjulsdrevna rullstolar

Egenavgift

Ingen egenavgift

Särskild förskrivning

Ja, för rullstol med uppresningsfunktion

Ja, för lättviktsrullstol utanför sortiment.

Ja, för dyrare och lågfrekventa tillbehör

Förskrivningsrätt

Arbetsterapeut

Kriterier för förskrivning

Förskrivning kan ske för d465 att förflytta sig med hjälp av utrustning* d.v.s. rullstol när andra förflyttningssätt inte är tillräckliga och för d4153 att bibehålla sittande ställning*.

Den enklaste modellen av rullstol som tillgodoser förflyttningsbehovet och behovet av sittkomfort förskrivs i första hand. Förskrivning av mer än en manuell rullstol för samma funktion kan endast göras när andra alternativ till förflyttning i den dagliga livsföringen inte finns.

För rullstol med upprensningfunktion ska målsättningen vara att underlätta i dagliga livets aktiviteter. Rullstolen ska ge patienten ökad självständighet. Behovet av d4104 att stå* ska vara regelbundet, flera gånger per dag. Rullstol med upprensningfunktion kan inte förskrivas för enbart ståträning.

Lättviktsrullstol i sortiment kan förskrivas vid nedsatt b730 muskelkraftsfunktion* för underlätta individens förutsättningar i förhållande till aktiviteten och i vilken omgivning rullstolen ska användas. Om inte lättviktsrullstol i sortiment tillgodoser behovet, kontaktas hjälpmedelskonsulent inför särskild förskrivning.

~~Freewheel eller motsvarande produkt~~

Dyrare och lågfrekventa tillbehör till manuella rullstolar

Dyrare och lågfrekventa tillbehör som underlättar självständig förflyttning samt tillbehör som möjliggör självständig positionering i rullstolen kan förskrivas genom särskild förskrivning

~~Tillbehören kan utgöras av påhängshjul som höjer upp rullstolens länkhjul,~~

Till exempel kan speciella däck eller drivringar förskrivas för att underlätta självständig förflyttning eller för att möjliggöra självständig lägesändring i den manuella rullstolen kan eltilt förskrivas.

~~Dessa kan förskrivas som tillbehör till förskriven rullstol för att underlätta förflyttning utomhus längre sträckor~~

~~Individuell behovsbedömning med översyn av patientens förflyttningmöjligheter utomhus ska göras.~~

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök rekommenderas

Fråga: Lättviktsrullstol

Motivering: Förtydligande av riktlinje, lättviktsrullstol utanför sortiment har även tidigare tagits upp i Länshjälpmedelsgruppen som särskild förskrivning.

Fråga: tillbehör

Motivering: Vi behöver inkludera dyra, lågfrekventa tillbehör som särskild förskrivning i riktlinjerna då dessa efterfrågas av patienter och likvärdig bedömning över länet behöver göras.

12 22 18 Manuella vårdarmanövrerade rullstolar

Manuella rullstolar avsedda att skjutas fram och styras av en assistent, som skjuter fram den med båda händerna på rullstolens handtag.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Arbetsterapeut

Sulkyvagn: Arbetsterapeut och Sjukgymnast/Fysioterapeut

Särskild förskrivning

Ja, för terränggående sulkyvagn.

Kriterier för förskrivning

Manuell vårdarmanövrerad rullstol

Manuell vårdarmanövrerad rullstol kan förskrivas vid nedsatt d450 förmåga att gå*, nedsatt förmåga d460 att röra sig omkring på olika platser* och nedsatt förmåga d465 att förflytta sig med hjälp av utrustning*.

Manuellt vårdarmanövrerad rullstol kan förskrivas vid frekvent och regelbundet behov. Förskrivning kan även ske vid tillfälligt behov i den dagliga livsföringen/vardagliga aktiviteter, men ska då återlämnas efter användningen.

En enklare modell av manuellt tvåhjulsdriven rullstol kan vara ett alternativ till manuellt vårdarmanövrerad rullstol. Har personen sedan tidigare en manuellt tvåhjulsdriven rullstol förskriven ska den användas i första hand.

Vid val av modell bör även hänsyn tas till e340 personliga vårdgivare och personliga assistenter*, närstående och omgivningsfaktorer*.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök rekommenderas

Sulkyvagn

Förskrivning av sulkyvagn ska underlätta förflyttning i vardagsaktiviteter i hemmet och närmiljön. Sulkyvagn kan förskrivas till barn när standardbarnvagn inte täcker barnets behov av sittställning/ komfort eller när barnet normalt sett uppnått en ålder då barnet normalt sett inte använder sulkyvagn.

Förskrivning av mer terränggående sulkyvagn kan ske då barnet vistas i en miljö där sulkyvagn med traditionella hjul eller annat förflyttningshjälpmedel inte fungerar.

Dubbelutrustning medges inte.

Tvillingvagn kan inte förskrivas då det inte finns godkända produkter.

Vagn i öppna handeln kan inte förskrivas eftersom det är en konsumentprodukt.

~~Tvillingvagn kan förskrivas till barn med höftledsgips/ortos. Tvillingvagn kan även förskrivas till barn över 3 år som har ett syskon i spädbarnsålder och på grund av sin funktionsnedsättning inte kan använda syskonsits/ståbräda. Kontakt ska tas med hjälpmedelskonsulent.~~

Cykeldrag kan inte förskrivas.

Eget ansvar

Regncape är eget ansvar.

Fråga: 12 22 18 Se över skrivningen kring tvillingvagn till barn med funktionshinder och ett mindre syskon. Kring att om det äldre syskonet har behov av anpassat sittande för att uppfylla riktlinjerna för tvillingvagn eller syskonvagn

Förslag: Tvillingvagn kan inte förskrivas då det inte finns godkända produkter.

Motivering: Saknas godkända produkter. Ser behovet men saknar lösning. Konsumentprodukt bör inte förskrivas.

12 25 06 Sittdynor och underlägg

Dynor och andra hjälpmedel som placeras på en sits för att korrigera och bibehålla en stadig sittställning.

Förskrivningsrätt och kriterier för sittdynor och underlägg för att skydda hud och vävnad 04 33 03 ingår i nedanstående text

Hjälpmedel för kroppspositionering under behandling (positioneringskuddar) se 04 48 27

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Ordinärt boende: Arbetsterapeut

Särskilt boende: Arbetsterapeut, Sjukgymnast/Fysioterapeut.

För sjukgymnast/fysioterapeut avser förskrivningsrätten förhöjningsdynor, kildynor.

Kriterier för förskrivning

Sittdynor förskrivs till rullstol och den enklaste dynan förskrivs i första hand. Vid anpassning av sittande i rullstol kan i undantagsfall kildyna förskrivas.

Antidecubitusdynor till rullstol förskrivs vid trycksårstendens eller som behandlingsåtgärd vid trycksår.

Finns behov av antidecubitusdyna till icke rullstolsburen person med sår/risk för trycksår kontakta hjälpmedelskonsulent.

~~Icke rullstolsburen person med sår/risk för trycksår kan få antidecubitusdyna förskrivna som förebyggande eller behandlande åtgärd på vanlig stol eller annan sittmöbel.~~

Gränsdragning kommun- landsting avtal 2013: Hembesök rekommenderas

Eget ansvar

Ordinärt boende:

Förhöjningsdynor, kildynor som läggs på vanliga stolar är eget ansvar

<p>Motivering: Text angående förskrivning av sittdyna till egen stol ska tas bort då detta blir en specialanpassning enligt gällande bruksanvisning från leverantör.</p>
---

12 36 12 Stationära lyftar monterade på väggar, golv eller i tak

Egenavgift

Ingen egenavgift.

Förskrivningsrätt

Arbetsterapeut, Sjukgymnast/Fysioterapeut.

Särskild förskrivning

Landstinget: Ja

Kommunerna: Ja Rekommenderas-i ordinärt boende om det gäller en avancerad dyrare lösning, t.ex. flera taklyftar till samma patient eller rum till rum lösning.

Kriterier för förskrivning

Personlyft kan förskrivas för att patient själv eller med hjälp av annan person ska kunna överflytta sig i den dagliga livsföringen. Personlyft kan förskrivas för d465 att förflytta sig med hjälp av utrustning* när andra överflyttningsätt och enklare hjälpmedel inte uppfyller behovet.

Stationär lyft kan förskrivas då hjullyft inte uppfyller behovet.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök krävs.

Motivering: Förtydliga Riktlinjerna så att det blir tydligare för förskrivarna vad som gäller. En effektivare handläggning, kortare väntetid för patienterna, konsulenterna kontaktas i de mer komplicerade fallen.

18 09 07 Ståstolar

Sitsar med ett eller flera ben som ger stöd till en person som är i en stående eller halvstående ställning.

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Ordinärt boende:

Förskrivningsrätten avser magstödstol med hjul och fotbroms.

Arbetssterapeut, Sjukgymnast/Fysioterapeut

Kriterier för förskrivning

Ordinärt boende:

Magstödsstol kan endast förskrivas om patienten helt saknar förmåga d4153 att bibehålla sittande ställning* på vanlig sittmöbel eller har måttlig svårighet att d5154 att bibehålla stående ställning*.

Gränsdragning kommun- landsting avtal 2013: Hembesök krävs

Eget ansvar

Enklare hjälpmedel t.ex. kulkudde, stol, pall eller kontorsstol/arbetsstol i standardutförande är eget ansvar.

Motivering: Förtydligande av kriterier för förskrivning.

18 12 10 Sängar och lösa sängbottnar, elektriskt reglerbara

Sängar med möjlighet att reglera en eller flera sektioner av sängbotten i höjd eller vinkel. Inställningen, som regleras elektriskt, kan göras av den som ligger i sängen eller av en vårdare

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Ordinärt boende: Arbetsterapeut, Sjukgymnast/Fysioterapeut

Särskilt boende: Se lokala riktlinjer.

Här ingår även alla tillbehör till elektriskt reglerbar säng.

Kriterier för förskrivning

Patientens befintliga säng skall i första hand anpassas med enklare lösningar.

Säng kan förskrivas till person med funktionsnedsättning för d410 att ändra grundläggande kroppsställning* eller för d415 att bibehålla en kroppsställning* och/ eller underlätta personlig vård.

Patienten ska själv kunna reglera sängen och därigenom bli mer oberoende av hjälp.

Säng kan också förskrivas till person i eget boende när vården sköts av närstående/personal. Hjälpbehovet skall vara omfattande och omvårdnaden utföras huvudsakligen i sängen.

~~Sänggrind kan förskrivas för att förhindra fall ur säng och/eller för att underlätta d410 att ändra grundläggande kroppsställning*.~~

Om en sänggrind behöver förskrivas för att förhindra fall ur säng och/eller för att underlätta d410 att ändra grundläggande kroppsställning ska en vårdsäng förskrivas.

Enbart sänggrind att montera på egen säng är inte möjligt att förskriva på grund av gällande lagstiftning som inte tillåter kombination av medicinteknisk produkt med konsumentprodukt.

Madrass till sängar i ovanliga storlekar, t ex till barn eller tunga brukare kan förskrivas då dessa inte finns tillgängliga att köpa i öppna handeln.

Föräldrar med funktionsnedsättning: se Generella riktlinjer (länk)

Gränsdragning kommun- landsting avtal 2013: Hembesök krävs

Eget ansvar

Ordinärt boende: Standard madrass är personens eget ansvar.

Fråga: 18 12 10 Sängar Ska vi komplettera med information om förskrivning av barnsängar. Grind till barnsäng men inget behov finns av säng med specialfunktioner Önskemål att kunna förskriva sänggrind monterad på egen säng då endast det behovet finns.

Förslag: Om en sänggrind behöver förskrivas för att förhindra fall ur säng och/eller för att underlätta d410 att ändra grundläggande kroppsställning ska en vårsäng förskrivas.

Enbart sänggrind att montera på egen säng är inte möjligt att förskriva på grund av gällande lagstiftning som inte tillåter kombination av medicinteknisk produkt med konsumentprodukt.

Motivering: Lagstiftningen tillåter inte kombination av medicinteknisk produkt med konsumentprodukt.

Fråga: Föräldrar med funktionsnedsättning

Motivering: Hänvisning till generell text eftersom det kan se så olika ut utifrån funktionsnedsättning, ett förtydligande.

~~18 21 03 Dörröppnare och dörrstängare~~

~~Här avses fjärromanövrerad upplåsningsfunktion.~~

Egenavgift Ingen egenavgift

Särskild förskrivning Ordinärt boende: Ja, för fjärromanövrerad upplåsningsfunktion

Förskrivningsrätt Arbetsterapeut för patient med funktionsnedsättning av neuromuskuloskeletal och rörelserelaterade funktioner* Kriterier för förskrivning Fjärromanövrerad upplåsningsfunktion kan förskrivas till patient med rörelsehinder och uttalad svårighet att förflytta sig till ytterdörren i bostaden och som vistas ensam stor del av dygnet. Fjärromanövrerad upplåsningsfunktion kan inte förskrivas om patienten är i behov av automatisk dörröppnare.

Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013: Hembesök krävs.

Eget ansvar: Anpassningar för dörrvred är eget ansvar.

Motivation:

Förslaget är att ta bort denna ISO-kod på grund av att fjärromanövrerad upplåsningsfunktion som idag kan förskrivas inte är en Medicinteknisk produkt.

Medicintekniska produkter är enligt lagen produkter som enligt tillverkarens uppgift bland annat ”ska användas, separat eller i kombination med annat, för att hos människor påvisa, övervaka, behandla, lindra eller kompensera en skada eller en funktionsnedsättning”.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen har regioner och kommuner en skyldighet

att erbjuda en god och säker vård. Det gäller även konsumentprodukter som erbjuds som hjälpmedel. Kraven på kvalitet och säkerhet hos konsumentprodukter är inte detsamma som för medicintekniska produkter. I detta fall kan det vara en säkerhetsrisk i och med att fjärrmanövrerad upplåsningsfunktion monteras på privat dörr. Fjärrmanövrerad upplåsningsfunktion finns inte att förskriva t ex i Västerbotten. Totalt finns 11 stycken ute hos patient idag.

22 03 06 Glasögon och kontaktlinser

Egenavgift

Glasögon med bågar är belagda med en egenavgift på 500 kr/st från och med 1 januari 2004. Byte av glas 125 kr/st. Barn och ungdomar under 18 år är befriade från egenavgift för glasögon med bågar samt vid byte av glas i befintliga bågar. Se Avgiftshandboken.

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten avser glasögon och kontaktlinser till personer med synnedsättning kategori 1 eller högre (enligt klassifikation av sjukdomar och hälsoproblem, Socialstyrelsen). Graderingen av synnedsättningen ska vara gjord med korrektion.

Optiker, Ögonläkare för glasögonglas

Optiker vid Syncentralen för glasögonbågar och kontaktlinser

Ögonläkare för kontaktlinser

Kriterier för förskrivning

Glas och eventuell båge kan förskrivas till person med synskärpa understigande 0,3 efter synkorrektion samt till person med blindhet och hornhinneförändringar. Ny förskrivning av glas/glasögon kan ske tidigast efter två år om inte en synförsämring motsvarande 2/10 har skett. Kontaktlinser kan förskrivas när synskärpan med båda ögonen understiger eller är lika med 0,3 med bästa glasögon. Kontaktlinser ska leda till en synförbättring på minst 2/10-delar jämfört med glasögon. Ny förskrivning av kontaktlinser kan ske tidigast efter 2 år.

Eget ansvar

~~Progressiva glas är eget ansvar~~

Motivering: Ögonläkare har lång väntetid och därför behöver optiker på Syncentralen få förskrivningsrätt även för kontaktlinser.

Patienter som kommer till Syncentralen använder redan progressiva glasögon i större utsträckning än tidigare och har svårt att anpassa sig till bifokala glas. Detta leder till att optikern ofta måste förskriva två par bifokala glas, ett par för nära och ett par för långt håll, istället för endast ett par progressiva. Användandet av digital teknik har ökat, detta ökar också behovet av progressiva glasögon

22 06 25 Ljudöverföringssystem för hörapparater

Hjälpmedel som överför ljud mellan källa och hörapparat. Här ingår t.ex. ljudfrekvens-slingsystem och -förstärkare, radiofrekvensöverföringssystem (FM), infraröda (IR) system och streamingsystem

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Audionom, Hörselpedagog, Hörselvårdstekniker, Hörselvårdsingenjör

För Hörselpedagog på Pedagogiska hörselvården avses förskrivning i skolmiljö.

Kriterier för förskrivning

Transmission via radio kan förskrivas till person med svår* nedsättning av b230 hörselfunktioner* inom följande kategorier:

- ~~Nyupptäckt svår* nedsättning av b230 hörselfunktioner* hos~~
  - ~~små barn (0-2 år).~~
  - ~~Personer där Cochlea-Implantat (CI) inte kan bli aktuellt. Utredning är gjord men personen kan inte bli opererad.~~
  - ~~Personer med ytterligare svår funktionsnedsättning t ex blindhet.~~
  - ~~Person med ytterligare svår funktionsnedsättning* där det~~
  - ~~p.g.a. omgivningsfaktorer inte fungerar med enklare lösning.~~
  - ~~Elever på högstadiet (grundskola) och i gymnasieskola.~~

Förskrivning kan ske när audionom gjort en optimal hörapparat Anpassning, men patienten ändå inte har en bra hörselsituation

För enklare ljudöverföringssystem av TV/Audio-streamertyp eller hörslingeenhet.

- Hjälpmedel kan förskrivas till patient i behov av stöd för b230 hörselfunktioner*

För övriga till exempel telefonsändare och fjärrmikrofoner.

- Grav* nedsättning av b230 hörselfunktioner*
- Barn med nedsättning av b230 hörselfunktioner*

Motivering: Ny ISO-kod. Analoga hörslingor är på väg att fasas ut till förmån för trådlösa digitala ljudöverföringssystem för hörapparater, vi är nu i en övergångsperiod och behöver anpassa riktlinjerna för att rymma båda typerna av hjälpmedel.
Audionomerna är ett bristyrke och väntetiden för att träffa en audionom är lång, därför skulle förskrivningsrätten för ljudöverföringssystem spridas över fler yrkesgrupper.

~~22 12 06~~ Skrivbrädor, ritbrädor och teckningsbrädor

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Synpedagog

Kriterier för förskrivning

Skrivbrädor kan förskrivas då funktionsnedsättningen kräver reglerbar vinkling. Skrivskiva kan förskrivas till person med svår funktionsnedsättning av b210 synfunktioner *

Eget ansvar

Skrivskivor som inte är reglerbara är eget ansvar. Skrivbräda för bättre ergonomi är eget ansvar.

Motivering: Riktlinjen utgår eftersom ISO-koden inte längre finns kvar och ersätts av 22 13 06, texten om skrivbrädor flyttas till 22 13 06

22 13 06 Skrivbrädor, läsställ och stödkuddar för böcker

Egenavgift

Ingen egenavgift

Förskrivningsrätt

Synpedagog

Kriterier för förskrivning

Bokstöd kan förskrivas till person med nedsatt b210 synfunktion* och/eller nedsatt b 1561 visuell perception* som kräver anpassat synavstånd.

Skrivbrädor kan förskrivas då funktionsnedsättningen kräver reglerbar vinkling. Skrivskiva kan förskrivas till person med svår funktionsnedsättning av b210 synfunktioner *

Eget ansvar

Skrivskivor som inte är reglerbara är eget ansvar. Skrivbräda för bättre ergonomi är eget ansvar

Motivering: 17. ISO-koden och riktlinjen 22 12 06 Skrivbrädor, ritbrädor och teckningsbrädor föreslås att utgå och ersätts med 22 13 06 Skrivbrädor, Texten om Skrivbrädor flyttas oförändrad över från 22 12 06 till 22 13 06.

~~22 24 03 Telefoner för fasta nät~~

~~Egenavgift~~

~~Ingen egenavgift~~

~~Förskrivningsrätt~~ ~~Förskrivningsrätten avser bildtelefon, telefax och IR-styrd telefon.~~

~~Arbetsterapeut för patient med funktionsnedsättning av neuromuskuloskeletal och rörelserelaterade funktioner*~~

~~Logoped för patient med funktionsnedsättning av röst och talfunktioner*~~

~~Kriterier för förskrivning~~

~~Som komplement till omgivningskontroll kan IR-styrd telefon förskrivas om personen inte kan telefonera med telefoner från öppna handeln.~~

~~Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation lämnas till region enligt SFS 2014:298 3§.~~

~~Gränsdragning kommun-landsting avtal 2013:~~ ~~Hälsocentral i första hand~~

~~Eget ansvar~~

~~Telefoner och tillbehör som finns att köpa i öppna handeln är eget ansvar.~~

Motivering: Utgår eftersom det inte längre finns några produkter att förskriva

~~27 06 21 Hjälpmedel och verktyg för mätning av klimatförhållanden~~

~~Egenavgift~~

~~Ingen egenavgift~~

~~Förskrivningsrätt~~

~~Förskrivningsrätten avser talande inom- och utomhustermometer.~~

~~Synpedagog~~

~~Kriterier för förskrivning~~

~~Talande inom- och utomhustermometer kan förskrivas till person med b210 nedsatt synfunktioner* och/eller nedsatt b1561 visuell perception*, som inte kan avläsa termometer med förstoringshjälpmedel.~~

2023-06-08

Motivering: Utgår eftersom det inte längre finns några produkter att förskriva